

Leerkrachten hebben
stuurkracht nodig
om persoonlijk en
gezamenlijk impact
te hebben op het
onderwijs.

Movel

Auteur:

Dr. Anna van der Want

Functie:

**Onderzoeker en
lerarenopleider bij Movel,
Academie Educatie, HAN**

Auteur:

**Dr. Helma Oolbekkink-
Marchand**

Functie:

**Lector meervoudige
professionaliteit van leraren,
Academie Educatie, HAN**

Bij de HAN is in september 2019 de deeltijdopleiding Master Ontwerpen van Eigentijds Leren (MOVEL) gestart. In deze hbo-master voor het basisonderwijs leert de leerkracht om te gaan met verschillen tussen leerlingen door het toepassen van eigentijds onderwijs met inzet van ICT. Tegelijkertijd ontwikkelt de leerkracht stuurkracht om een impuls te geven aan innovaties binnen de school. De opleiding is ontstaan in nauwe samenwerking tussen leerkrachten, directeuren van basisscholen, lerarenopleiders en onderzoekers vanuit de HAN.

Eigentijds onderwijs

Het beroep van leerkracht is veelomvattender en complexer geworden. Het beroepsprofiel van de opleiding sluit aan bij de uitdagingen in het onderwijs, waarin steeds meer vraag is naar gedifferentieerde en flexibele onderwijstrajecten. Technologische ontwikkelingen kunnen bijdragen aan het ontwerpen en personaliseren van dergelijke trajecten, waarbij de leraar uitgaat van talenten en het onderwijs afstemt op de behoeften van de leerling.

Nieuwe regels

In 1618 kwamen er nieuwe regels over het onderwijs: Zo mochten Katholieke schoolmeesters, monniken, priesters en nonnen niet langer lesgeven op school, moesten schoolmeesters beloven dat zij hun leerlingen in het teken van het Protestantisme zouden onderwijzen, en werden Katholieke leerboeken op de scholen verboden.

In eigentijds onderwijs leren de leerlingen regie nemen over hun eigen leerproces en is het onderwijs afgestemd op hun individuele onderwijsbehoeften. Wetenschappelijke inzichten en (nieuwe) technologische mogelijkheden worden optimaal ingezet om dit te realiseren. Daarbij wordt een groot beroep gedaan op ICT-vaardigheden, probleemoplossend vermogen, kritisch denken, creativiteit en sociale competenties.

Het eerste Movel-jaar staat in het teken van 'Eigentijds onderwijs in de eigen onderwijspraktijk', in het tweede gaat het om 'Eigentijds onderwijs bestendigen in de brede schoolcontext'. De leerkracht-student ontwikkelt zich tot een vakbekwame pedagoog en didacticus, vakbekwaam in leren en lesgeven met ict en een professional met stuurkracht.

Stuurkracht

Stuurkracht is het gericht en doelbewust vormgeven of veranderen van een of meer onderdelen van je werk. Stuurkracht ontstaat in de interactie tussen de professional en werkomgeving (inclusief collega's en leidinggevenden). Leerkrachten hebben stuurkracht nodig om persoonlijk en gezamenlijk impact te hebben op het onderwijs. Je moet echter eerst weten wat je drijft en wie je precies wilt zijn als leraar vóór je invloed kunt uitoefenen, keuzes kunt maken en je houding kunt bepalen.

Helma Oolbekkink, Lector en Academic Director van Movel: 'Stuurkracht betekent voor mij dit: leraren die bewust keuzes maken en invloed proberen uit te oefenen op hun werk, in de context van de klas of de school. Dat kan impact hebben op de omgeving. Als leraar kun je ervoor kiezen om je patroon van lesgeven te doorbreken. Niet stap voor stap de stof doornemen, maar leerlingen bijvoorbeeld projectmatig laten samenwerken. En dat afsluiten met een presentatie.

Je praktijk bewust anders vormgeven, stuurkracht tonen, lijkt in dit voorbeeld misschien tegenover routine te staan. Maar ook in meer routinematig werken kunnen docenten stuurkracht laten zien, bijvoorbeeld door een onderdeel nét een beetje anders te behandelen. Of door het onderwijs actief vorm te geven. Het onderwijs is dermate dynamisch dat je als leraar continu wordt uitgenodigd om te overwegen wat nú het beste is voor deze leerling in deze situatie en gezien deze vakinhoud.

Stuurkracht tonen hoeft niet per se positief te zijn. Maar het leraarschap en het onderwijsveld overziend, kan ik wel stellen dat nog veel docenten zich in de rol van uitvoerder gedrukt voelen. Ik zou graag zien dat docenten meer de regie nemen in hun eigen werk, maar ook met elkaar, om dat onderwijs zo goed mogelijk vorm te geven. Dat vereist stuurkracht.'

1701

de Verlichters

In de 18e eeuw kwamen de verlichters aan de macht. Zij namen minder aan van de bijbel en keken meer naar de wetenschap en de kennis daarover.

Stuurkracht vergroten

Uit eerder onderzoek (Oolbekkink-marchand, 2018; Oolbekkink-Marchand, Hadar, Smith, Helleve, & Ulvik, 2017); naar stuurkracht blijkt dat er verschillende factoren stuurkracht kunnen vergroten:

- 1) Het inzicht van de professional in zijn/haar eigen stuurkracht
- 2) De dialoog tussen de professional en betrokkenen/leidinggevende van zijn haar organisatie, waarbij een professional bijvoorbeeld zijn/haar wensen/plannen bespreekbaar maakt
- 3) Stuurkracht-tools zoals draagvlak creëren en gedeeld leiderschap
- 4) Onderzoekend vermogen. Onderzoekend vermogen kunnen leraren inzetten om de bestaande onderwijssituatie gericht te verbeteren; bijvoorbeeld door nieuw lesmateriaal te ontwerpen dat inspeelt op een actuele situatie etc. Deze vier factoren komen gedurende Movel aan bod met als doel om de stuurkracht van leerkrachten te vergroten en zo bij te dragen aan eigentijds leren.

Wil je meer weten?

<https://www.han.nl/opleidingen/master/ontwerpen-van-eigentijds-leren/deeltijd/#>

Gebruikte bronnen:

1. Oolbekkink-marchand, H. (2018). Leraren veranderen. Een pleidooi voor het versterken van de stuurkracht van leraren in een bewegend onderwijsveld. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.
2. Oolbekkink-Marchand, H. W., Hadar, L. L., Smith, K., Helleve, I., & Ulvik, M. (2017). Teachers' perceived professional space and their agency. *Teaching and Teacher Education*, 62(February), 37–46. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.11.005>

<https://www.han.nl/werken-en-leren/nieuws/nieuw-bij-de-han-master-o-1/>

https://www.script-onderzoek.nl/script-onderzoek/a1291_Samen-stuurkracht-ontwikkelen

Lei en griffel

Het gebruik van lei en griffel is al uit de 18e eeuw bekend.